

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "Ned de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmoud: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

TRIBUNA

„Állítólag...”

(1) În sfârșit s'a găsit un ziar maghiar care să nu ia de sfântă scriptură poporul și minciuni și calomniile ce s'a debitat în presa maghiară în contra escursionistilor români la expoziția din București. Acest ziar corb-alb este »Az Ország« (numărul dela 18 c.) care scrie de astfel și el următoarele:

»... naționalitățile cu atât mai vehement atacă Ungurimea pe pământ străin, dacă știrile privitoare la această chestie nu vor fi adică *exagerate*. E cunoscut faptul, că o grămadă de preoți, advocați, profesori, învățători, notari români, aproximativ vre-o 300 cărțurari, s'au dus în România și acolo au aranjat demonstrație zgomoasă împotriva patriei lor, Ungaria. *Afirmativ* au strigat să trăiască *regele* României-Mari despre care au vorbit ca despre »regele nostru«, pe Unguri însă i-a înjurat și spuneau tare că »mărgăritarul coroanei române«, Ardealul, nu va mai fi multă vreme în proprietatea Ungurilor«.

Iată ziarul maghiar care scrie mai modest despre această chestie.

Își poate închipui ori și cine, cum scriu delalalte.

Dintre toate escelează »Magyar Szó«, deșitară politica șoviniste alui Bánffy. În abunția ei cere nu numai restignirea profesorului Busiță dela Beiuș, care ar fi tratat patria cântând un imn de mărire la

adresa regelui Carol I și a României, — dar cere ca guvernul să intervină la M. Sa Impățul și regele Francisc Iosif și Russu-Șirianu să fie oprit de a purta decorația pe care i-a acordat-o M. Sa Regele Carol I... Bine că nu cere mobilizarea honvezilor și să se declare război României.

Și toate în cor cer ca Apponyi să se pună pe lucru, să cerceteze, să pornească procese disciplinare și să pedepsească aspru, pentru că escursionistii prea s'au întrecut cu gluma...

Așa i-se pare mult stimatului domn publicist, care în ministerul de interne s'a angajat să caute și să traducă tot ce i-ar putea sluji guvernului drept armă a lovii nu în persoană, ci în *instituțiuni* românești.

Iar traducătorul să fim drept și să recunoaștem, se achită de angajament într'un chip demn de lauda lui — Bánffy. Indesebi este neobosit a raportă și a scrie despre Beiușeni și Aradani. Beiușenii și Aradani, așa se vede, stau mai aproape de sufletul traducătorului, căci le acordă o deosebită atenție.

De când au plecat Beiușenii la București, n'a trecut o singură zi fără a-i descrie prin ziare ca pe cei mai grozavi maghiaro-fobi, deși însuși Jancsó Benedek în »*Budapesti Hirlap*« dela 18 c. așa zicând îi apăra și spune că nu merită să fie acuzați așa violent.

Pe noi nu ne doare, dar presei maghiare strică. Nu șede bine a se inspira adică din asemenea izvor și a aduce campanie întemeiată pe *exagerări*. Insuși »Az Ország«, are sentimentul că lucrurile se exagerează

și scrie că »*állítólag*«, afirmativ, iar nu ia drept bani buni toate exagerările și ticlurile ad-hoc ce i-se servesc presei maghiare din acest incident.

Ori cari ar fi adecă părerile Românilor asupra *cârmuirii maghiare* (nu e vorba de *poporul maghiar*, pe care *nu-l înjură nimeni*, căci, bieții Unguri emigrează mai tare în America!), patria asta o iubim cum ne iubim viața și copiii, e o minciună neghioabă deci a ne acuza că am înjurat patria... Și acasă și peste hotare ne iubim patria și vorbim despre ea cu drag...

Și apoi nici nu s'a dus nimeni dintre noi la expoziție să demonstreze contra Ungariei ori Ungurilor. Dar *să manifestăm dragostea frățască*, da. Cum am manifestat-o: mai zgomotos ori mai încet, nu cade sub judecata presei maghiare nici a ministrilor din seminții cari la 1849 oferiseră țara Țarului (contele Zichy va fi știind de asta!) și în cele din urmă proclamaseră, la Dobrișin, detronarea actualului monarh (DI Kossuth Ferencz și toți Ungurii o știu asta!).

Iubirea noastră de patrie și credința cătră înalta casă domnitoare nu pot fi nici bănuite măcar. Cu atât mai puțin pot afla cei din presa maghiară motive să ne acuze.

Tot așa: numai bătăria, iar nu adevărul, i-a cumpenit pe cei din presa șovinistă să amestece în discuție numele M. Sale Regelui Carol, care în toate privințele: și ca vecin al țării și ca aliat și prieten al M. Sale Impăratului Rege, stă mai presus de judecata deșiraților din Budapesta.

SCRISORI.

II.

Lui Adrian.

Din gară convoiul pleacă pe calea Griviței în trompetele răsună ca într'un marș de triumf. Pare că sunteți mii de cuceritori, cari veți dintr'un război cu păgânii.

Câtă lumină în jurul vostru și ce atmosferă sărbătoare pretutindeni. Lungi, aproape neînșurate, atârnă la fiecare casă faldurile tricolore și voi vă uitați îndelung la acest mândru joc de culori pe întinsul străzilor. Nu-i așa că simțim moase culorile noastre?

Pe trottoare staționează lumea ce vă primește. Ea vă aclamă cu »urra«, »ura«, repede, apăsător voi răspundeți cu lungul și tăgănatul vostru »urra«. Ce curios!

În modul de aclamare se simte ceva ce ne desparte; e deosebirea de temperament și de forme în manifestarea simțămintelor.

Ca un șarpe uriaș șirul nemăsurat de cântăreți se incolăcește prin numărul mare de străzi. Ferestrele sunt înghesuite cu capete. Batistele flutură. Florile cad ploate. Și voi priviți aiurați la toate, căci tot ce vedeți și auziți e nou pentru voi; nouă este limba cum o auziți pronunțată, nouă sunt fețele ce se îmbulzesc în jurul vostru, nouă sunt costumele ce forfotesc în mulțime.

Drumul vă duce pe dinaintea palatului regal. (Nu înțeleg de ce unii dintre voi zic mereu, »palatul roial«, când pe românește sună așa de simplu și frumos!) Aș fi voit în acest moment să pun urechia la multe piepturi și să ascult bătăile inimii.

Oameni suntem. Români suntem. Zău, ce-o fi simțind un Român de ai noștri, în idealismul lui aproape naiv, când trece, cu pași cucernici, pe lângă palatul regal român?

Câți-va pași încă pe drumul ostentiv și ajungeți la o biserică, unde un Arhiepiscop imploră duhul înțelegerii, ca să se coboare în inimile românești. Apoi vă risipiți pe la lăcașurile voastre.

Și iată-vă în capitala neamului.

Văzut-ați munții străbuni, tăiați de râurile legendare? Luat-ați seama ce întinse și încărcate în rod sunt câmpiile prin cari ați trecut până aici? Satele risipite, cu turlele cocoșate pe câte o coastă, orașele ascunse între plopi și arțari și bordeiele sărăcăcioase, săpate în pământ... Toate, toate sunt românești. Un graiu și un stăpân.

Dar Capitala! Ce mișcare la fiecare pas. Prin bulevardele largi și primitoare, prin străzile înguste de pe la periferii aceeași mulțime alergă cu zgomoț, cu neastâmpăr, alergă în goană nepotolită după viață și progres. Poporul român progresa în pași alergători. De aceea bine ați făcut că ați venit să-l cunoașteți aici în casa lui,

cu toate lipsurile, paradoxele și marile lui calități.

Intrați în »Expoziție« și veți învăța multe, veți învăța c vă cunoaște neamul de aproape. Toate imperfecțiunile și toate însușirile cu cari suntem înzestrați, rapiditatea progresului și lacunele fatal împreunate cu aceste, le veți găsi exprimate în cele expuse. Pe de-a întregul însă totul este un frumos gest de triumf.

Eară la dreapta toate bogățiile solului român, produsele pământului gras și nesecat, din care s'au hrănit toți veneticii și care acum e pe cale a ajunge în mâinile moșnenilor. La stânga e o mare parte din istoria contemporană a țării: progresele industriale și comerciale, organizația ei administrativă și culturală, armata și Regatul. Iar sus de tot, între alte multe, se înalță, ca o încoronare a întregului, palatul în care se adăpostesc roadele gândirii și simțirii celor puțini aleși artiști eșii dintre noi. De acolo ochii se pierd departe și văd, scaldată în lumină, toată sceneria asta fantastică ce se chiamă »Expoziție«. Văd mai departe: orașul întreg, învălit în ceața fumurie...

Ba nu zău: nu vă simțiți bine și nu vă simțiți acasă după câte ați văzut? Și nu vă simțiți mai mândri, după această răsfațare a privirilor voastre?

Fidelio.

Statul și libertățile.

De dr. U. T. Mihai.u

VI.

5. Libertatea noastră.

Cu anul 1848 ajungem la libertatea noastră, care e după cum am spus, un product istoric, facitul luptelor din trecut, rezultatul final a evoluțiunii percurse. *Libertatea noastră s'a perfecționat și s'a lărgit ca la alte popoare cu dezvoltarea istorică, libertatea noastră are genealogia sa și străbunii ei, martirii și moralii ei, galeria sa de portrete, inscripțiunile ei, archivele ei, monumentele ei, dovezile ei, derutele ei și gloriile ei.*

Libertatea asta nu e încă pură, radioasă, întregă, ea conține încă un aliaj de despotism ereditar. Dar după cele spuse, libertatea numai una poate să fie, curată, întregă, neștirbită. Bucăți de libertate, nu sunt libertatea. Libertatea amestecată cu despotismul e un lucru imposibil, ca un cerc cu patru unghiuri.

După revoluțiunea liberală din 1848 a urmat reacțiunea feroce în care trăim azi. Cum se poate asta? *Pentru că emanciparea din 1848 nu a fost o emancipațiune proprie, ci mai mult o emancipațiune dată. De aceea e libertatea noastră încă imperfectă, care poate deveni numai atunci perfectă, când e puterea mea.*

Prin urmare, ajungerea la o libertate pură, întregă, deplină, zace în emanciparea noastră însăși. *La 1848 am fost eliberați, sloboziți, puși pe picior liber, dar categoria asta de oameni liberi sunt un fel de libertinus, un iobagiu în mantia libertății, un căne scăpat ce târăe încă după sine un drug de lanț la gât.* Publicul să ne ierte francheta asta. Noi vroim să dăm o pagină de sinceritate. *Țăranii emancipați — de sus în jos — nu sunt mai buni, viața lor e numai mai ușorată și nici asta totdeauna. Cine nu se emancipează singur, nu e emancipat. Există numai o emancipare proprie. Libertăți date, nu sunt libertăți, căci cu ușurința cu care se dau, se pot confiscă. Bine zice Iehring în »lupta sa pentru drept« că copilul care ți-l dă cocostircul azi, ți-l poate răpi uliul mâne. Libertățile dela 1848 și 1867 sunt libertăți de acestea, quazi — libertăți, pseudo-drepturi, ele pot deveni libertăți adevărate, numai prin tăria noastră proprie, căci pentru ce am tăria am și dreptul.* Izvorul libertății zace în noi înși-ne, nu în afară de noi. Dacă luptăm contra asupritorilor noștri nu așteptăm dela ei scăparea ultimă, ci dela noi, dela progresul nostru propriu. *Chiar când legile sunt egale, decide puterea. Un pumn de putere duce mai departe decât un sac de drepturi. Libertatea noastră încă incompletă, perfecționarea ei e puterea noastră proprie. Bărnuț a observat corect zicând, că libertatea poate să fie numai națională.*

Libertatea e puterea.

Ce înțelegem noi sub această putere?

Puterea economică, legală, pacifică, organizată. Legală, căci politica modernă poate fi numai legală. Pacifică, căci puterea e atunci mai intențivă. Ce e vaporul în industrie, aceea e organizațiunea în luptele economice. Cine are puterea economică, are și puterea politică.

Fără putere economică e orice libertate paradoxă, efemeră, nominală, ea devine numai prin substratul tăriei materiale un factor, vital, real, util.

Zadarnic posedă țăranul dela 1848 încoace libertatea juridică, dacă e economic și social retrograd, neliber, aservit.

Ce înțelegem noi sub aservirea economică? înțelegem ipotecile și impozitele grele, rutina veche și munca neorganizată, care fac din proprietarul solului un sclav. Greutățile cresc țăranului peste cap, și pe lângă toată declararea lui festivă de om liber, el e din nou subjugat, nu de un domn, ci de greutatele economice pe care nu le poate învinge. Țăranul s'a metamorfozat prin revoluția din 1848 în un serv modern.

Ce înțelegem noi sub aservirea socială a țăranului? Țăranul a trăit până la 1848 în constituția statului feudal unde era scutit de impetuoziții externe. Țăranul lucră pe comandă, dar nu din inițiativa proprie. După 1848 el e aruncat în mijlocul vieții modernizate. Invățat să stee sub o tutelă și să lucreze în mod mașinal, nu are pentru societatea nouă destulă inițiativă, mișcare proprie, conștiință de sine. Brațele lui sunt emancipate, dar creierul lui clocește încă în întunerecul evului mediu. Țăranul e analfabet, un serv social.

Libertatea juridică e numai o frază până țăranul nu e și economic și social liber.

Libertatea politică e floarea veselă care crește numai pe un strat economic și social mănos. Când satele vor fi furnicare economice și sălaşuri de cultură socială, atunci tot satul va fi liber deplin, nu liber prin un decret, ci liber prin forța lucrurilor, prin putere, căci cine are puterea economică are toată libertatea.

Libertățile adevărate nu sunt scrise pe hârtie, ele sunt gravate în inimile unui popor și garantate prin starea lui materială și spcială înfloritoare. Probleme mari de onoare și naționalitate, se resoalvă azi indirect pe cale economică. Nu e locul aici a intra în detaliul acestei resolvări, nici pentru a indica mijloacele emancipării economice și sociale ale țăranului. În cadrul acestui articol trebuie să ne mulțumim cu partea critică și negativă a cestiunei. Dar adevărul nostru e irevocabil, că numai puterea economică poate da libertatea, căci cine are puterea materială ajunge și în posesiunea puterii politice. Acesta e tot secretul politiceii contimporane.

Mandatul dela Zorlent, unde a fost ales dr. St. Petrovici, se știe, »patrioții« l-au petiționat la Dietă. Alaltăeri comisia VI de verificare, sub presidenția lui Holló Lajos, s'a ocupat de petiție. Apărător al mandatului e dr. Aurel Văleanu. D-sa a arătat că Românii n'au agitat nici n'au luptat cu arme nepermise.

După o desbatere mai lungă comisia a însărcinat pe Nyáry Béla să ancheteze și să caute dacă n'au agitat *alte persoane*, căci despre alesul deputat nu se poate dovedi nimic, și dacă agitațiunile au determinat ori ar fi putut schimba rezultatul alegerii?!

Flota Statelor Unite. Președintele Statelor-Unite, Roosevelt în prezența atașărilor navali străini, a trecut zilele trecute în revistă la Osterbay, cea mai mare flotă pe care a avut-o vre-o dată Statele-Unite și care cuprinde 43 de vase 1178 tunuri, 812 ofițeri și 15,234 soldați.

Negocierile pentru transacțiune. Se telegrafiază din Viena: Secretarul de stat la ministerul de finanțe dr. Popovici și secretarul de stat la ministerul de comerț Szterényi alaltăeri seara, s'au sfătuit mai multă vreme în chestia negocierilor pentru transacțiune, cari s'au început eri. Apoi se-

cretarul de stat Popovici cu trenul de seară a plecat la Viena unde eri a petractat cu ministrul de finanțe austriac în afacerea preliminară budgetului comun. Eri dimineată au plecat la Viena, Szterényi József secretar de stat Hendl Béla, consilier de curte, dr. Lero Vilmos, consilier de secție, dr. Jánai secretar și dr. Mezösy Béla, secretarul de stat la ministerul de agricultură, cu secretarul de stat Otlík Iván și dr. Than Mön secretar, unde comisia în afacerea negocierilor pentru transacțiune, eri a ținut prima ședință.

Câtă despăgubire pretinde guvernul italian? »Corrier della Sera« din Roma scrie, că Tittoni ministrul de externe al Italiei, a trimis eri nota ministrului de externe Goluchowski, în chestia despăgubirii acelor italieni, cari au suferit pagube cu ocazia răsculărilor din Fiume și Dalmația. După această notă au suferit pagube 14 supuși italieni, pagubele sunt cam *două sute de mii lire*. Susamintitul ziar adaogă, că nota, după cum e obiceiul între puterile aliate, e ținută în terminii cei mai politicoși și prietinoși.

Andrássy despre reforma electorală.

Duminecă contele Andrássy a fost la Kassa, să mulțumească alegătorilor pentru încrederea ce au pus în el și pentru a se rostii asupra situației.

L-au primit, se înțelege, cu mare alaiu. În vorbirea sa a zis, între altele, că dânsul a luptat pentru ca să se dea o rezolvare *definitivă* crizei. Asta însă nu s'a putut, ci s'a încheiat înțelegerea d'acum. Viitorul ce mai apropiat va arăta dacă se poate realiza ceea ce dorește întreaga națiune: *domnitor să accepteze o bază comună cu nația!*

N'a spus însă care va fi atitudinea nației — ori a partidului său — dacă domnitorul nu va accepta să dea armata pe mâna lui Kossuth.

Despre reforma electorală a zis că va face-o negreșit, ș'anume așa ca *să iasă în evidență caracterul național al statului și nația să se întărească.*

După cum vedem, nici aici n'a spus sincer, fără ocolire, ce și cum vrea să facă reforma: vrea *sufragiu universal* în înțelesul *europenesc* al cuvântului, ori iac-așa, o schimbare care numai Ungurilor să folosească, iar naționalitățile să fie încă și mai scurătate în drepturi.

De ce n'are curagiul să vorbească pe față și verde?

Sosirea în București a Românilor din Arad

Duminecă seara, cu trenul de Verciorova, a sosit în gara de nord 100 de excursioniști români dela Arad, advocați, învățători, profeșori, agronomi, sub conducerea dlui dr. Ștefan Pop, deputat dietal și avocat în Arad.

Iubiții noștri oaspeți, au fost primiți în gară de un numeros public. Era de față un reprezentant al ministerului instrucțiunii publice, Al. D. Florescu, secretarul general al ligei culturale, mulți studenți universitari din societatea studenților, dl Ștefan Sihleanu și alte persoane din toate clasele sociale, veniți spre întâmpinarea fraților Aradani.

La descinderea lor din vagoane, dl Al. Băloglu, conșilierul delegat al primăriei i-a primit cu următoarea cuvântare:

»Fraților! În numele primăriei Capitalei, ai cărei reprezentant sunt, vă zic bine ați venit între noi în Capitala regatului, care vă primește cu brațe deschise, cu toată dragostea frățească.

Fraților! Expoziția noastră națională jubiliară în al 40-lea an de domnie glorioasă a înțeleptului și mult iubitului nostru suveran a avut farmecul de a aduna de pretutindeni, din țări depărtate, toată suflarea românească, pe toți de un neam.

și de un graiu cu noi. Au venit în mijlocul nostru frații bucovineni, bănățeni, astăzi de dimineață au sosit Românii mulți încercați din Macedonia, toți cu dragostea de neam în inimile lor, pentruca să vădă însemnatele progrese realizate de patria mamă și să se bucure de bucuria noastră.

Fii dar bine veniți și să petreceți sănătoși și voioși între noi.

Trăiască neamul românesc și voi iubiți frați dela Arad!»

La acestea, conducătorul escursionistilor români; dl dr. Stefan C. Pop a răspuns în cuvinte mișcătoare, arătând bucuria ce simte văzându-se între frați și de primirea simpatică ce au întâmpinat-o din momentul intrării lor în această țară și ospitalieră pentru toată omenirea.

Venirea noastră între frați, zice dr. Pop, este o cunoaștere și să admirăm expoziția națională munca uriașă a neamului nostru de sânge, și domnia regelui Carol, care a cucerit laurii și viteză prin vitejia și înțelepciunea lui recunoscută în toate părțile dincolo de hotarele regatului român.

Trăiască România și regele Carol cu întreaga dinastie!»

Un ura nesfârșit a acoperit aceste cuvinte.

În urmă oaspeții Aradani însoțiți de persoanele locale, au pornit pe jos străbătând căile Grivița, victoriei, Carol și Rahova până la seminarul Nifon, unde au fost găzduiți.

În grupa escursionistilor sunt și 15 dame.

În drumul dela gară în oraș, conducătorul dr. Pop, adresându-se delegatului primăriei dlui Bacaglu, i-a zis referitor la expoziție:

«Dacă expoziția DV. n'ar avea decât prilejul să fi putut aduna la oală pe toți Românii de pretutindeni și încă e un neperitor merit pentru dl Istrati, Românul energic pe care l'am cunoscut la un congres în Sibiu».

Dr. St. C. Pop ne scrie că momentul cel mai înălțător a fost *întâlnirea Aradanilor și Macedonenii*. A fost o înfrățire cum rar s'a văzut. Toți s'au fotografiat, în curtea seminarului Nifon.

Tuturor escursionistilor li-s'au făcut cele mai mari favoruri.

Aradanii sunt încântați îndeosebi de primirea ce li-s'a făcut în Turnu-Severin, unde au ieșit într-o întâmpinare primarul orașului, fruntea unei imenze mulțimi de cetățeni ofițeri, având cu ei muzica militară. Dela oraș s'au dus cu toții până la statuia lui Traian, unde i-au salutată ajutorul de primar dr. St. C. Pop a răspuns în cuvinte emoționante. A fost mare entuziasm, s'a încins o oră mare.

Aradanii la Constanța și Sinaia.

Mercuri dimineața grupa aradană a plecat la Constanța, unde stă până Joui, când se întorc apoi la București. Joi după amiază cerceta orașul, sara vor lua parte, în spectacolele ce li-s'au rezervat, la reprezentația din Arenele Romane. Vineri dimineața vor fi în Sinaia iar seara, peste Brașov, se întorc la casă.

Știri dela Expoziție.

Marți, la amiază a sosit în București dl dr. de San-Martino, delegat al *Municipalității din Roma*, pentru a reînvia Comunei București și dar din partea Cetății Eterne, o reproducție în broz a lupoacei din Capitoliu.

Dl Al. Ciurcu, locuitor de primar al Capitalei, va merge la gară într-o întâmpinare ilustrului delegat al României, iar formalitățile remiterii prețioșului dar se vor face în urmă în mod solemn.

Tot Marți au sosit în Capitală spre a vizita orașul și expoziția, dl deputat din Scupcină Costa Tasci din Niș, dimpreună cu dl major din cavaleria regală Sărbă Miloș Ivanovici din Valievo.

Un manifest. Domnii Luca Elefterescu, prefect al județului Prahova și G. Dobrescu, primar al orașului Ploiești, unde li-s'a făcut

o așa de frumoasă primire escursionistilor de peste hotare în manifest spun:

Iubiți Ploieșteni,

«Primirea, pe care a-ți făcut-o oaspeților noștri frați din țările subjugate a umplut de mândrie sufletele noastre. Mari a-ți fost totdeauna, oricând vi s'au cerut virtuți cetățenești, virtuți naționale. De astă-dată ați fost sublimi, ați fost cei mai patrioți fii ai țării, căci nicăiri o primire mai grandioasă n'au avut frații noștri de cât voi și prin voi, scumpii noștri Ploieșteni.

«Se cade, dar, să vă aducem aci plinele noastre mulțumiri și întreaga noastră recunoștință vouă, fii ai cetății libertăților publice și ai patriotismului românesc. Se cade să ne închinăm vouă și, în amintirea eroilor vosării părinți și frați dela Grivița, pe care i-a nemurit bronzul dela Monumentul Vânătorilor, să prea mărim virtutea voastră națională.

Scumpi Ploieșteni!

Fost-ați eroi în glonț, în baionetă și în tun; eroi sunteți și în timp de pace. Virtuțile voastre cunoscute, până acum, numai în țară, sunt cunoscute și admirate astăzi și în coliba și vatra fraților, de dincolo — din tată în fiu, din generație în generație.

Sărbătoarea prof. D. Kiriac.

București, 17 Sept 1906.

În onoarea profesorului D. Kiriac, cunoscutul compositor și dirigent al societății corale *Carmen* din București, s'a improvisat o mică sărbătoare, drept recunoștință pentru faptul că a pus la cale grandioasele concerte dela expoziție.

Duminecă în 3/16 Septemvrie, a doua zi după plecarea corurilor în patrie, un grup mai mare de ardeleni, profesori medici, publiciști și funcționari, au făcut o vizită maestrului în saloanele societății *Carmen* și i-au oferit o prea frumoasă liră cu flori naturale.

Dl Ilarie Chendi a ținut o scurtă vorbire, zicând între altele:

«În numele unui grup de Ardeleni venim să-ți arătăm recunoștința pentru fapta măreață ce ai săvârșit.

«Grație energiei tale, grație personalității tale artistice, ai reușit să dai țării și neamului întreg zile neuitate de înălțare sufletească. Prin puterea cântecului ai știut să deștepti visuri îndrăznețe, să ne apropii pe toți cei din patru unghiuri și să ne dai privilegiul ca unii pe alții să ne îmbrățișăm.

«Publicul și presa noastră, în surprinderea generală și în graba cu care se fac la noi toate, — dar poate și din cauza superficialității în simțirea multora, — au uitat să-și manifeste sentimentele de grațitudine ce ți se cuvin. Fii convins însă că urmările binecuvântate ale faptei tale te vor răsplăti din belșug.

«Primește aceste flori ca un semn de iubire din partea celor ce au încercat emoțiile cele mai curate, când te-au văzut în fruntea miilor de glasuri din Arenele-romane. Primește-le și fii încredințat că numele tău și al bravei tale societăți «Carmen» a fost înscris cu litere neșterse în analele renașterii noastre naționale și artistice».

Ardelenii au făcut ovații dlui Kiriac, iar acesta a răspuns câte-va cuvinte de mulțumire.

A urmat o mică gustare, în cursul căreia societatea «Carmen» a executat trei frumoase cântece.

Un proces.

«Controla» a scris despre dl dr. Aurel Cosma avocat în Timișoara, mai mulți articlii calumniatori și vătămători de onoare, în urma cărora dl dr. Cosma s'a văzut necesitat a intentă contra «Controla» până acuma 3 procese de presă. Unul dintre aceste procese a ajuns acum Mercuri la senatul de acuză din Timișoara; pentru articlii învinuiri a primit răspundibilitatea preotul din Giroc, David Voniga, care s'a prezentat cu apărătorul său dr. Hajdu Frigyes, fostul contracan-

didat al dlui dr. Cosma la alegerea dietală din cercul Făgetului. Voniga neputându-se apăra față de acuza de calomnie și vătămare de onoare, s'a încercat să dovedească, că dânsul e bun patriot și «Controla» e foaia cea mai patriotică și guvernamentală, iar dl dr. Cosma este un agitator național din profesiune, care dacă ar putea, ar soarbe doară într-o lingură pe toți aceia, cari nu fac politică românească, ca dânsul apoi că dl dr. Cosma este dușman a tot ce nu-i unguresc, așa nu poate suferi «sărdășul» și «himnusul» unguresc, iar despre dl dr. Nicolae Șerban a susținut, că a fost corupt la alegerea de deputat cu 30000 fl.

Tribunalul însă nu a pus nici un pond pe aceste palavre goale și dând loc acuzei a pus sub acuză pe preotul Voniga pentru calomnie și vătămare de onoare comisă față de dr. Cosma, ordonând totodată, că despre aceasta să fie avizat și Veneratul Conzistoriu din Arad.

Vom vedea, cum se va dezvoltă mai departe acest proces, dar suntem curioși, că ce va zice la toate aceste Veneratul Conzistor, cu atât mai mult, că dl dr. Cosma este asesor conzistorial, iar dl Voniga subalternul Conzistorului.

Noi credem, că preoții au o misiune mai nobilă, decât să dea anză, ca să fie duși pe tribunalele criminale.

Ultime știri.

Sinucidere senzațională. *Budapesta*, 19 Sept. Bérczy Béla, conzilier de poliție, conducătorul poliției dunărene d'aici, care pe vremea lui Kristóffy jucase rol mare, s'a sinucis cu o pușcătură de revolver trasă drept în inimă. Nu se știe cauza sinuciderii lui. El se însurase, a treia oară, nu de mult și era om cu stare.

„Albina Carpaților“.

Cu ocaziunea petrecerii mele la București, am avut fericirea a lua parte la sărbătoarea ce «Albina Carpaților», societate de economie, împrumut și ajutor reciproc, a dat membrilor săi în sala dela bereria «Luther». Ceva înălțător afli la frații de dincolo și la societățile lor. Fiind procedura lor edificatoare pentru popor, am aflat de bine a da amănunte despre societatea «Albina Carpaților», ca să se vadă cu cât interes să lucră dincolo pentru popor pe toate terenele, și să fie și ca o pildă de urmat băncilor noastre.

«Albina Carpaților» s'a înființat în anul 1894 cu scopul de a dezvoltă spiritul de economie, a stabili unire și solidaritate între membrii, a procura societăților împrumuturi pe baza garanțiilor ce dispune, a veni în ajutor societăților în casuri de decese; a veni în ajutor prin înființarea unei case de ajutor și alte binefaceri. Societatea are 3 feluri de membrii: fondatori, activi și onorari. Membrii pot deveni orice persoane fără deosebire de sex, și de orice naționalitate, excepționându-se izraelite, și unguri. Capitalul societății e fixat la 100.000 lei. Un societar nu poate avea ca obligator mai mult ca 5000 lei. În anul 1894 societatea a avut la fondare 27 membri cu 107 lei. Astăzi are 398 membrii 129.000 lei. În anul acesta s'a decis amânarea statului înființarea «Casei de ajutor». Societatea a dat în decursul timpului la familii a 33 membri decedați numai de 982250 lei.

«Casa de ajutor» are scopul de a da ajutoare în caz de boală, nașteri și deces. — și anume: ajutor medical și ajutoare banesti. Spre acest scop societatea a angajat de medic pe dl dr. Bolintineanu, docent al facultății de medicină, și medic definitiv de spital.

«Albina Carpaților» ca societate creștină sa luat de patron ziua adormirii Maicii Domnului. În această zi membrii societății merg în corpore cu drapelul societății la biserică, unde se servește un Te-Deum, iar după Te-Deum, părăstas pentru membrii decedați.

După terminare, tuturor membrilor li-se servește o mică gustare, anul acesta s'a ținut gustarea la bereria «Luther» iar seara tot aci și-a ținut în fața tuturor membrilor și altor participanți dr. Bolintineanu, conferința sa despre «Tuberculosă», care a fost cu mare interes ascultată, și fiind de un interes general am rugat pe dl dr. Bolintineanu a o da publicității ca să fie cunoscută în cercuri cât mai largi.

Sinersig, 1906.

Vichentie Pintea, preot.

In atențiunea viriliștilor români din comitatul Aradului.

Conspectul de dare pe baza căruia se va compune lista viriliștilor comitatenzi, e expusă la vedere publică până în 22 Septembrie n. incluzive.

Obiecțiunile contra acestui conspect se pot face în scris sau verbal, până la termenul de sus.

După expirarea termenului de obiecționare va urma compunerea listei viriliștilor pentru anul 1907, prin comitetul de verificare, (igazoló választmány).

Preoții, profesorii, redactorii, advocații, doctorii în științe, medicii, inginerii, economii diplomați, au dreptul să ceară, ca la compunerea listei, darea lor proprie împreună cu darea ce o solvesc după averea soției, sau a băieților minori, să fie computată dublu.

Computarea dublă a dării însă se face numai dacă respectivul o cere aceasta.

Cererea se poate înainta în scris, ori verbal.

Cererea în scris este a se adresa comitetului de verificare (igazoló választmány) și trebuie înaintată vicșpanului, cel mult până la începerca ședințelor comitetului de verificare; ceace va fi probabil în 24--26 Septembrie.

Cererea e scutită de timbru.

Atragem atențiunea tuturor celor interesați, că în vederea binelui obștesc, ce trebuie să-l servim comitatului, — să nu întârzie a-și validită drepturile garantate prin lege.

Expozițiunea dela Milano.

Această expozițiune a fost făcută pentru celebrarea unei mari victorii a științei și a muncii: tunelul Simplonului, lung de 19 kilometri 803 metri, terminat după șapte ani de încordări supra omenesii și cu o cheltuială de optzeci de milioane lei.

Acest tunel colosal, cel mai mare din lume, este merit să aducă imense servicii comerului și călătorilor. Trecând prin el, călătorul din Paris pentru Milano are de străbătut o distanță numai

de 830 kilometri, cu 67 de kilometri mai puțin de cât prin St. Gotthard și cu 164 kilometri mai puțin de cât prin Monte Cenis.

Știința a dovedit și cu această ocaziune progresele ce s'au realizat în ultimele decenii, căci în timp ce tunelul Monte Cenis, lung numai de 12 kilometri a costat 75 milioane lei și a fost terminat abea în 14 ani revenind la 6140 lei metrul, tunelul St. Gotthard a fost executat în nouă ani și, de și ceva mai lung de cât Mt. Cenis, (având 14 km. 884 m.) a costat 67 de milioane de lei, ceia ce face 4470 lei pe metru: iar Simplonul, lung de aproape 20 de kilometri și necesitând lucrările e de artă cele mai grele, a fost terminat numai în șapte ani, costând optzeci de milioane lei, ceia ce revine abia la 4039 lei pe metru.

În timpul verei, trecerea prin acest tunel este foarte puțin plăcută din cauza căldurii, care ajunge chiar la 40 grade Celsius, și a complexității lipse de ventilațiune, timp de 25 de minute așa în cât părăsind stațiunea elvețiană dela frontieră Brigue și intrând imediat în Simplon, călătorul are impresiunea că a trecut din frumosul raiu pământesc al Svițeriei într'un adevărat infern.

La eșirea din tunel însă, o compensațiune desăvârșită se prezintă ochilor: frumoasele vederi ale Italiei de Nord și mai ales acele fermecătoare țărâni ale vestitului Lago Maggiore, cu Pallanza și cu cunoscutele lui insulețe, formând limita între Lombardia și Piemont.

Expozițiunea este foarte reușită și atrăgătoare, vastă și interesantă, oferind înfățișarea a două mari orașe improvizate: Parcul și Piața Armelor, așezate la o distanță de vre-o doi kilometri. În interiorul secțiunii acestei din urmă circulă, pentru serviciul vizitatorilor, două linii de tramvae electrice; iar de la o secțiune până la cealaltă este un tren electric suspendat, care străbate în 3-4 minute această distanță, cu zece bani de persoană.

Prin cinci intrări ale Parcului și prin șapte intrări ale Pieței Armelor, tramvaele aduc pe vizitatori la expozițiune. Lumea nu prea este așa de multă acum, poate din cauza prea marilor călduri atât de obicinuite la Milano, în cursul lunilor de vară.

Am sosit aici a treia zi după incendiul care a consumat Palatul artelor decorative italiene și cel al artelor ungurești, cauzând pagube necalculabile, distrugând piese unice de mare valoare și producând o mare și justificată tristețe. Se urma încă ancheta asupra cauzelor imposibile de dovedit — care au determinat această nenorocire și se vorbea că expoziții din aceste două palate,

în înțelegere cu comitetul dirigent al expozițiunii au decis a se face la loc aceste două pavilioane dar cum s'ar putea înlocui piesele unice? cum s'ar mai înlocui oare manuscrisele lui Verdi?...

Intrând în expozițiune prin poarta triumfală, monumentală, din Parc, ai în față galeria Simplonului cu cele două guri ale tunelului, care se poate distinge încă de departe prin statuia lui Mercur, așezată între două Glorii. Această galerie cuprinde o icoană perfectă și minunată a colosalei lucrări ce a învins Alpii și a legat Italia de Elveția cu cele mai strânse raporturi de prietenie și de comerț: se vede aci un grup de lucrători cari se luptă cu forțele naturii, se văd instrumente de lucru și toate furniturile întrebuițate, se vede inginerul care conduce lucrarea, se vede mai departe — în mic — tunelul complet gata, așa cum este astăzi.

O inscripțiune frumoasă, cu litere de aur mar pe o placă de marmoră, ne dă oare-cum scopul și importanța expozițiunii milaneze: «Dela Alpi învinși pentru a treia oară, cu opera concordă a două popoare, Milano în numele Italiei chiamă națiunile la sforțările pacifice ale muncii».

La stânga, în imediată apropiere, se află expuse mijloacele de transport pe uscat și pe apă, întrebuițate de om din vechime și până în zilele noastre, trăsuri regale și papale terminându-se cu un prețios muzău postal al Germaniei retrospectiv. Acest pavilion este din cele mai importante, iar vizitatorul rămâne cuprins de un adevărat respect față de niște amintiri atât de prețioase ce îi trec pe dinaintea ochilor. La dreapta este pavilionul agriculturii și pisciculturii, cu un bogat acvariu, care va rămâne de orașului Milano.

Peste optzeci de mostre și atracțiuni se află în această parte a expozițiunii, în special palatul orașului Milano, pavilionul mic și frumos al Elveției — produsele acestei țări se găsește deasemenea răspândite și în alte pavilioane — al poștei, al preseii, Cinematograful Simplonului, palatul comitetului de recepțiuni cu un minunat salon-teatru circular, cu o cupolă, putând cuprinde până la 3000 de spectatori, și în fine marele palat al artelor frumoase; în 13 secțiuni regionale, au expus aproape două sute de artiști italieni și străini un număr de cinci mii de opere, în vre-o optzeci de săli; tablouri și sculptori și lucrări arhitectonice. Ar necesita săptămâni întregi numai vizitarea acestor opere de reală valoare artistică!

Mai departe găsim pavilionul Canadei, al orașului Sampierdarena, al Rusiei, templul păcii, palatul juvaerurilor, al Japoniei, Persiei, Turciei, Angliei, Germaniei și Olandei.

EDUCAȚIUNEA.

E bine să se dea omului întâi educațiune, și abia numai după aceea instrucțiune, căci instrucțiune fără educațiune face din om o ființă periculoasă binelui social. *Aristotele.*

E un adevăr nediscutabil, că educațiunea e baza cea mai puternică și importantă a omului, și astfel a unei națiuni, a unui întreg popor.

Un popor fără de educațiune, nu poate spera, nu poate conta la un viitor fericit, ba chiar nu poate exista, căci existența lui e periclitată, nesigură, el e o materie dură, și fără de educațiune el nu se poate înălța la demnitatea, la misiunea și destinațiunea sa naturală, nefiind matur nici perfecționat.

Pe adevăratul om îl face nu numai instrucțiunea minții, ci și educațiunea sufletului, deci e o deosebire mare între omul instruit și cel crescut. Sub creștere (cultură) nu înțelegem însă oameni instruiți cu oareși-care cunoștințe — poate false neexacte, întortochiate — ci oameni cari pe lângă o știință adevărată profundă au și un suflet nobil, o inimă formată, un simț just și moral și e pătruns de tot ce e mare, nobil și sublim, și toate acestea se bazează numai pe o creștere adevărată.

Educațiunea privește inima și sufletul, deci partea morală a omului, de aceea e educațiunea mult mai sublimă decât instrucțiunea care privește numai partea intelectuală a omului, deci educațiunea e de un caracter altruist, pe când in-

strucțiunea e de un caracter egoist. Educațiunea îl nobilitează pe om, îl ridică cu cât e această educațiune mai sublimă, tot mai sus, în sfere mai înalte, mai sublimă, pe când instrucțiunea îl face pe om, tot mai rafinat, mai prefăcut și mai prepotent. Educațiunea mai aduce și alta ceva cu sine. Conștiința, simțul de datorințe sale față de sine, față de cei mai de aproape ai săi, așa dară iubirea de neam, de popor, de nație. De aici se vede însemnătatea rolului social al părinților, care trebuie să fie mai mult educator.

Scopul legilor divine e, de a arăta omului, care e o enigmă din cele mai complicate, și care enigmă se poate rezolva numai cu ajutorul psihologiei și al fiziologiei, respective putem pătrunde în ea numai prin știința psihologică și fiziologică după toate legile ei fizice și morale, și care dela natură, dela prevedință are misiuni și destinațiuni sublimă, calea perfecționării, și astfel a-l conduce la perfecțiunea cea mai excelentă.

Tot în scopul legilor divine e și scopul omului matur, adică a conduce la scop pe semenii săi, cari au un destin comun cu ai lui. Durere însă, sau să zic mai bine aruncând numai o privire fugitivă în oglinda prezentului, vom vedea și în primul moment ne vom convinge, că datorința această sacră, e bagatelizată, nu e considerată după merit, ba chiar nu e absolut luată în considerare.

Tristul motiv al acestei împrejurări condamnable, e că omul pe lângă facultățile și prestațiunile sale sublimă, mai are și o mulțime de slăbiciuni, de defecte.

Să pătrundem în sânul mult cercatului nostru popor român și cu durere vom vedea, că culti-

varea educațiunii a factorului celui mai important și de o necesitate imperativă, se bucură numai de niște urme debile, palide, abea vizibile, acest tezaur neprețuit în sânul poporului nostru, lucește, ca o rază de soare de iarnă, căci o parte foarte însemnată dintre părinți necunoscători de chemarea lor atât de importantă și sublimă, ne posedând cunoștințele necesare cu ajutorul cărora să dea educațiunii direcțiunea naturală, adevărată și sănătoasă, nu pune multă greutate pe educațiunea spirituală și morală a copiilor lor.

Această împrejurare e nespuse de condamnată, căci educațiunea spirituală și morală e o recerință neevitabilă, e o recerință principală și de ponderositate cea mai mare a vieții, ea e dezvoltarea tuturor puterilor corporale și spirituale, căreia trebuie să i-se pună bază sau fundament în epoca prunciei, căci atunci fiind ei în noaptea întunericului și a neputinței, încetul cu încetul se ne redesteptăm spre o dimineață senină și frumoasă activități, a faptelor umane, ce pot să servească chiar și dușmanilor de model.

În sinul poporului nostru domnește un spirit bolnăvicios, poziția lui, din acest punct de vedere e foarte critică, deplorabilă chiar, ba mai mult această poziție se tot îngreunează mereu. E o necesitate imperativă, că să se pună sfârșit acestui spirit bolnăvicios, acestei poziții critice și deplorabile, nu trebuie așteptat momentul ultim, erumperea catastrofei.

Generațiunea tânără a poporului nostru trebuie mai mult educată, decât instruită, pentru ca să aibă simț și pricepere pentru tot ce e mare nobil și sublim, pentru-ca să aibe, caractere mari și sublimă, fără de care nu poate exista nici un

Tot în această secțiune a expoziției se aflau și pavilioanele artei decorative italiene și unguerești, cari au ars în noaptea de 21 Iulie (13 August).

În Parc, mai este pavilionul Providenței, în care se poate citi, ca într-o carte, prevederea pentru zile negre și ajutorul social expus în cifre; apoi societățile Crucea Roșie și Umanitară, precum și nenumărate distracții cum sunt Călătoria la polul nord, Toboganul, Aeroplanul care ne dă iluzia că sburăm, menageria, turnul de observație etc.

În fața palatului Artelor se află colosala arenă, destinată diferitelor reprezentații și serbări sub cerul liber.

Congresul tuturor învățătorilor români.

Aceputul chestiei învățătorilor români s'a făcut. Alarma suferinței s'a dat. Acum vine timpul unui congres al tuturor învățătorilor români, fără deosebire de confesiune. Și aceasta o dorim să fie cât de iute, nu trebuie amânată cauza de pe o lună pe alta și de pe un an pe altul. A larma și a nu face nimic, ar fi un lucru slab.

După a mea părere ar fi bine ca congresul să e țină în prima a lunii Iulie Octomvrie pe când aproape toate conferințele și reuniunile și-au ținut și și-au isprăvit agendele lor.

Poporul românesc a cărui educațiune e în zăna noastră, sper că va saluta încercarea noastră și nu va lua în nume de rău năsuințele învățătorilor lor pornite în scopul de a-și îndrepta starea grea materială în care se află.

Cine își iubește neamul — dornic de proapere — nu mai poate răbdă, ca munca noastră zilnică, să fie mai cu puțin respălată, decât chiar eroorii statului, dela cari se cere să știe scrie cetii.

Este un adevăr că poporul nostru n'are în chii săi ceva mai urcios decât a plăti învățătorului prin ce comite un mare păcat, dar să se trebe fiecare de nu dela învățător primește ce se mai scump pe pământ — învățătura. Cugete că poporul nostru de mai putem noi fi în acest răc al luminei ca înainte de asta cu 20—30 de ani?

Astăzi când de toate părțile suntem periclități u școala, putem să ținem de coarnele plugului neru a ne asigură susținerea traiului? — nu de arece chemarea noastră nu e aceea, ci a răsărânci lumina de care atâta lipsă avem noi mai les.

Nu pentru aceea trăim, ca să mâncăm ci mândam pentru ca să trăim zice proverbul, deci cuete poporul nostru că un învățător cu o fami-

popor, cu atâta mai puțin popoarele cele mici e au de purtat astăzi lupte teribile de conserare, de menținere etnică, caractere, caractere mari le care poporul român de pretutindenea arc asăzi atât de mare lipsă, și care îi lipsesc atât de mult.

Aceasta e necesitate neevitabilă, una dintre cele mai ponderoase căci viitorul și fericirea noastră depinde dela executarea ei. Problema e grea, nu e însă imposibilă, numai voință să fie, voință recelintă, voință de fer și atunci toate elementele vicicioase, dujmănoase le vom învinge, vom face peste ele, cu atât mai mult, cu cât sunt mai mult uneite și modurile pentru realizarea scopului acestui atât de salutar și atât de importan-

tele din cele multe mijloace foarte ușor de realizat, pe lângă puțină tragere de inimă pentru înălțarea mării și întărirea popoului nostru și li, ca la ori ce ocaziune când convenim cu poporul nostru, la adunări și petreceri să ținem în folosul lor și în limba lor, ca să ne priceapă, disertațiuni, prelegeri, povețe, conferințe, cari se conștie momente din istoria noastră, din faptele glorioase ale străbunilor noștri, să le arătăm modele mari patriotice-naționale din trecut și dacă e cu puțință și din prezent, și cu acele modele să ne întărim, să ne ridicăm și noi așa numita inteligență și conducători ai popoului din litargie și nepăsarea noastră, la fapte mari și puternice-naționale, la sacrificiu și martirism ori când, va cere națiunea și împrejurările nefaste, ca să le dăm. E de lipsă.

lie constătătoare din șase membrii cum și-o va putea crește având un salariu bagatel de 600 cor. și cu cât amar le primește și acelea. Nu, cum zice poporul nostru să nu primească cu ochi răi mișcarea învățătorilor săi ci și ei înșiși să o aproabe căci până acum bietul învățător numai martirul națiunii a fost.

Iubiți colegi! O veste mare, care va fi bucurie la toată învățătorimea satelor noastre, avem de astă dată fericirea să o vedem cumva împlinită, de a ne adună la un congres al cărui timp va fi defipt cred pe Octomvrie pentru îmbunătățirea stărei noastre materiale.

Chestiunile ce se vor discuta în acest congres vor fi cam următoarele:

I. Exactitatea extrașcolară a învățătorilor români.

II. Îmbunătățirea stării materiale a învățătorilor români.

Rog pe toți colegii să-și formuleze memoriile asupra chestiunilor amintite.

Turian.

Tobolean.

Din stăinătate.

Revoluția din Cuba. Se anunță din Havana că orașul e serios amenințat.

Insurgenții, sub comanda lui Guerra, înaintează contra Capitalei. Atacul e așteptat.

Se crede în general că guvernarea președintelui Palma e pe sfârșit.

Iminente sosire a bastimentelor de războiu ale Statelor-Unite, a grăbit acțiunea resvrătiților. Chiar la Havana au loc continue lupte.

Situațiunea este foarte critică.

Cuerra și-a realizat amenințările contra căilor ferate. El a oprit circulația trenurilor, incendiind un pod lung de 310 m., la Calacașa, 15 minute distanță de Havana.

Trei trenuri au trebuit să se întoarcă la Havana.

Toate liniile telegrafice sunt întrerupte.

Nu se știe la Havana cece se petrece în provincia Pinar-del-Rio.

Congresul va hotărî asupra suspendării ziarelor și a primirei în armată a cetățenilor străini.

Toți străinii bănuți vor fi expulzați.

Resvrătiții au sechestrat proprietățile americanilor din provincia Santa-Clara.

O depeșă din Cienfuegos spune că canoniera americană «Marietta» a debarcat detașamente de marinari la Cienfuegos, ocupat de rebeli. Mai multe fortificațiuni au suferit stricăciuni.

Știri din Havana spun că un detașament al vasului de războiu american «Denver» debarcând acolo reprezentantul liberalilor s'a dus la comandantul vasului și i-a remis o scrisoare prin care generalul comandant al răzvrătiților din provincia Havana oferă predarea armelor cu condițiunea ca Statele-Unite să garanteze un procedeu juridic legal.

Comandantul vasului a promis să transmită propunerea la Washington.

Vine vestea că după debarcarea trupelor americane, o convorbire a avut loc între președintele Cubei, Thomas Estrada Palma și reprezentantul diplomatic american.

Intrebat dacă guvernul cuban ar putea să garanteze siguranța drumurilor de fier aparținând Americii și celelalte proprietăți americane, președintele Palma a răspuns că, oricum, recomandă a se trimite ca precauțiune marinari pentru a protege pe americani și pentru menținerea ordinii în general.

Insurecțiunea se întinde mereu. Mai multe orașe ale provinciei Santa-Clara ar fi deja în mâinile insurgenților.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 19 Septemvrie 1906.

— **Carmen Sylva și V. Alexandri.** Se știe că Regina Elisaveta a României a promis să scrie un motto, spre a fi gravat pe medalia comemorativă pe care primăria din Iași o va bate cu ocazia inaugurării statuei marelui poet Vasile Alexandri. Ziarul «Evenimentul» ne spune că regina a expediat la Iași următorul motto:

În cupa lui de aur

El bea numai lumină.

Elisabeta.

— **Manevrele din Dalmația.** Se telegrafează din Zara: Principele de coroană Francisc Ferdinand a plecat alaltăieri din Raguza, între ovațiile însuflețite ale locuitorilor și salvele miliției. S'a imbarcat pe vaporul Miramare, pentruca să aziste la manevrele flotei. Principele de Muntenegru Danilo, a urmat vaporului Miramare în jachtul său particular.

— **Ziar croat confiscat.** Se scrie din Zagrab în 17 Septemvrie: Sub domnia noului guvern azi a fost prima confiscare de ziar. E interesant că poliția a sequestrat unul dintre ziarele partidului filomaghiar. Ziarul partidului de drept croat «Hrvatszka» scrie un articol în care atacă vehement pe moștenitorul de tron, fiindcă în Dalmația când a primit deputațiile a vorbit nemțește și italianește, iar nu și în limba croată. La ordinul procurorului de stat s'a confiscat sub motiv că ofensează pe unul dintre membrii casei domnitoare.

«Hrvatszka», e organul partidului de drept croat și presidentul acestuia e și presidentul coaliției croate-sârbe.

Primul redactor e Dr. Harambasics August, deputat dietal.

— **Domnul dr. George Plopu,** jude regesc la Curie a fost numit din partea domnului ministru de justiție membru în comisiunea pentru examinarea advocaților și anume pe anul 1907.

— **Apponyi, presidentul republicei maghiare.** Duminecă, la desvălirea statuei Washington a luat parte și contele Apponyi, care la banchet a ținut o vorbire. Americanii erau așa de însuflețiți, în cât au aclamat: «Trăiască Apponyi, presidentul republicei maghiare». Hipp, hipp, hurah!

— **La gimnaziul român din Brașov** s'au înscris până astăzi la ameazi 352 elevi, un număr cum nu s'a mai pomenit în anele școlilor noastre secundare din Brașov. Numai în clasa VIII gimnazială s'au înscris 54 elevi. Azi la orele 3 p. m. s'au cetit elevilor legile școlare, iar mâne dimineață la orele 7 se încep cursurile.

— **Transportarea osămintelor lui Rákoczi acasă.** Se telegrafiază din Cașovia: În chestia transportării osămintelor lui Rákoczi acasă, comisia exmisă a ținut o ședință și s'a stabilit în modul următor: Osămintele lui Rákoczi vor sosi noaptea în Szikszó; acolo locuitorii din Felsővadász cu conduct de torțe, vor face onorurile domnului lor de odinioară. Din Szikszó până în Cașovia, pe ambele părți ale liniei ferate vor arde torțe tot la distanță de 100 pași. Cetatea Bodokóvárallya și Regéczi, cari cad în drum, vor fi iluminate; la poalele munților vor aprinde focuri. Trenul sosește dimineața la Cașovia. Osămintele vor fi așezate într'un pavilion de doliu în strada Ridusiczky.

Partea principală a serbării se va face în acest pavilion. Discursul funebral va fi rugat să-l țină contele Aponyi, ministrul de culte.

— **Botez în expoziție.** Incident nostim s'a întâmplat la expoziție Dumineca trecută. Trei femei bucovinene ce veniseră la serbări au dat naștere la trei băieți, cari vor fi botezați în expoziție dându-li-se numele Train, Bucur și Carol. Naș va fi dl dr. Istrate.

— **Necrolog.** Inregistrăm cu regret următorul anunț funebral:

Adânc întristații subsemnați pătrunși de nemărginită durere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor și amicilor, cum-că nespuse iubita și în veci neuităta soție, mamă, soră, cumnață și

mătușă *Aurelia de Jurca*, născută baronesa Popp, a încetat din viață azi-noapte la 16 Septembrie într'al 56-lea an al vieții ei evlavioase și al 33-lea an al căsătoriei ferice, dedicată iubirei nemărginite pentru familie și biserică. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor așeza spre vecinică odihnă, Marți în 18 Septembrie la orele 3 p. m. după ritul gr.-cat. în cimiterul din loc. Sta missă pentru odihna sufletului prea scumpei defuncte s'a celebrat Miercuri la 19 l. c. la 10 ore a. m. în biserică din loc. Plutească în veci sufletul tău blând preste iubiții tăi nemângâiați, și fieți lin somnul vecinic! Saraseu, la 16 Sept. 1906. Helena br. Popp măr. Frâncu, Alesandrina br. Popp măr. Moga, cu fetița ei Stella, Aureliu br. Popp, Iuliu br. Popp, ca surori frați și nepoate. Basiliu de Jurca, ca soț cu fii săi Salvator și Flaviu. Andreiu Frâncu președinte de senat la curia reg., Dr. George Moga medic de regiment ces. și reg., cumnați.

— **Intregire.** Din greșală tehnică a rămas afară următorul pasagiu privitor la darea de samă a deputatului V. Goldiș:

Din Giulița, însoțit de mai multe trăsuri, deputatul V. Goldiș a plecat la *Găvoșdia*, unde la mijlocul comunei îl așteaptă întreg poporul în frunte cu vrednicul *jude comunal*. Tot satul era adunat și toți au ascultat cu adevărată iubire cuvintele deputatului lor. Adunarea a fost deschisă prin preotul *Ioan Musca*, iară unul dintre cei mai vrednici fruntași români de pe valea Murășului, comerciantul *George Moldovan* din Giulița a mulțumit deputatului și a propus adunării spre primire următoarea:

Rezoluțiune.

Alegătorii și întreg poporul românesc din comuna Giulița susținând întru toate programul național, își exprimă nestrămutata încredere în partidul naționalităților din dietă și prin deputatul cercului Radna roagă acest partid a continua cu lupta bărbătească pentru eluptarea drepturilor cuvenite popoarelor țării.

— **O crimă oribilă.** Se scrie din Belgrad: Un individ anume Victor Nicolici, care a fost închis 20 de ani din cauză de crimă, fiind eliberat a comis crime și mai oribile. Ducându-se acasă și-a răsunat cumplit asupra tuturor, pe cari i-a crezut vinovați față de el. Pe fratele, cumnata și nepotul lui, cari ședeau în satul Gostivnica, i-a înșelat în pădure și acolo i-a omorât cu toporul, apoi le-a tăiat capetele. După aceea s'a întors în comună și a omorât pe fostul lui stăpân și pe cele două fetițe ale acestuia. După ce a comis crima, s'a încuiat în odaie și s'a străpuns în abdomen de mai multe ori. Poporul adunat n'a cutezat să intre în odaie, deoarece îi amenința pe toți că-i împușcă. Giandarmii l-au desarmat și i-au legat rânile, cari nu sunt primejdioase. La interogatoriu a spus că de aceea a omorât pe fratele său și pe familia acestuia, fiindcă n'a voit să-i înapoieze pământul, pe care i-l-a încredințat când a plecat la temniță. Pe fostul său stăpân de aceea și-a răsunat fiindcă n'a voit să-i dea simbria.

— **Călăuza învățătorului de I. Crișan**, învățător în Socodor, este titlul unei cărți de bun folos pentru învățătorime, apărută acum în editura tipografiei noastre.

Autorul tratează teoretic și practic, dând modele, materialul de învățământ pentru școala elementară. Cartea e bine scrisă, bine împărțită și poate servi, în adevăr, drept călăuză pentru învățătorii noștri cărora li-o recomandăm cu toată căldura.

Se poate comandă dela institutul editor »Tipografia Tribuna«, Arad. Prețul 2.50 cor. plus porto 10 fileri.

— **In exclusiva magazină a fabricii de pânuri au sosit noutățile de toamnă.** O întreagă uniformă de haine bărbătești 3 metri pânură de lână fl. 3.90, 4.45, 5.40, 6.60, 7.95.

In provință trimitem mustre. Pentru un perdeșiu ori palton 2.20 cmt. fl. 6.60—7.50.

Peptare după moda franceză în prețurile cele mai convenabile.

Pentru copii se capătă remășițe. Cu stimă: **Leichner és Fleischer** magazinul fabricii de pânuri în *Arad*, Szabadságtér 17.

— **Orologe ieftine și juvaerice** pe lângă prețurile cele mai avantajoase se pot capătă la *Deutsch Izidorné*, palatul contelui Nádasdy, strada Forray.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 16 Septembrie

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7.17 — 7.18
Secară pe Octomvrie	6.10 — 6.11
Orz pe Octomvrie	6.57 — 6.58
Cucuruz pe Iulie	6.63 — 6.64
Cucuruz pe 1907	4.95 — 4.96
Grâu pe Aprilie 1907	7.47 — 7.48

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7.14 — 7.15
Grâu pe Aprilie 1907	7.45 — 7.46
Secară pe Octomvrie	6.11 — 6.12
Ovăs pe Octomvrie	6.40 — 6.41
Cucuruz pe Iulie	6.49 — 6.50
Cucuruz pe 1907	4.96 — 4.97

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 kgr.	Cor. 12.00—12.20
" 79—100 "	"
Secară: 100 "	10.80—10.90
Orz: 100 "	10.80—10.90
Ovăs mercantil 100 kgr.	11.40—11.50
Ovăs cernut 100 kgr.	11.70—11.80
Cucuruz nou 100 "	12.30—12.40
" vechiu 100 kgr.	"

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

AVIS.

Dela 1 Octomvrie a. c., un tinăr român, vărsat în afacerile notariale, află aplicare ca scrietor la subscrișul, pe lângă un salariu anual de 800 cor. și quartir. Cei cu examen notarial sunt preferiți. Pracsă de până acum a se dovedi.

A se adresa la

Mondorlak,
up. *Glogovác.*

Valeriu Milovan,
notar cercual.

ANUNȚ.

La școala Centrală de Agricultură București este vacant un post de Lăptar. — Șef plătit cu 120 lei lunar, locuință, încălzit și luminat.

Se cere ca solicitatorul să aibă cunoștinți complete în ale lăptăritului și să știe fabrică singur brânzeturi din lapte de vacă și de oi. Flăcău sau văduv se preferă.

Ofertele se primesc la Direcțiunea școalei Centrale de Agricultură dela Herăstrău-București (România.)

Cultivarea părului. Cea mai obvenită cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce suferă de acest morbo

în timpul cel mai scurt devine pleșuvi, doare-ce mătreața slăbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spiritul de păr PETROLIN”, despre ce prin epistole de recunoștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedică căderea părului, și ori ce alt morbo de cap și în mod avanta-

gios ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și fals care stricăcioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Drogeria și laboratorul de cosmetică **KORÁNYI WACHSMANN, Szabadka.**

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate capătă și în prăvălia de toale alui **Hegedüs Gyula.**

COMMIS

harnic în branșa colonialelor află cu 1 Oct. a. c. ocupațiune la

«Severineana»,
soc. com. Caransebes.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«:

Chestiunea de naționalitate

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

Numai până la 1 Octomvrie!

ARAD, piața Boczko

în o hală de proiecțiune, construită anume spre acest scop și provăzută cu cel mai mare confort posibil. — Cea mai însemnată întreprindere de acest gen, prin un locomobil-dinamo propriu cu vapor, iluminată electric grandios.

Electro-Bioscopul lui Litz

(Cinematograf perfectonat)

TEATRU

pentru fotografiile vii în cea mai mare perfecțiune. Distins cu „Premiul cel mare” la expoziția universală din Paris 1900 și Saint-Louis 1904. — Prezentat pretutindenea cu cel mai mare succes.

Tot a doua zi program de tot nou. Schimbări de program rezervate.

Reprezentanțiile zilnic la 7, 8 și 9 ore seara; în Duminică și sărbători la 4, 5, 6, 7, 8, 9 și 10 ore seara.

PREȚUL LOCURILOR:

Locul I. 80 fil., locul II. 60 fil., locul III. 30 fil. Copiii sub 10 ani plătesc jumătate din preț. Copii și soldații dela se gent în jos la locul III. 20 fil.

— — — Programe gratis. — —

Cu distinsă stimă

ERNESTINA LIFK
proprietară.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár” adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerintelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mânate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VASARHELY.

Numerul Telefonului 69.

In Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlu în caz urgent: KALMAR-rostagyár.

Numerul Telefonului 69

S lănină, unsoare
și tot felul de articole
de pe cârnătorie
pe lângă prețurile cele mai avantajoase
se poate căpăta zilnic în băcănia lui
Garay Károly
Arad, piața Boczkó nr. 2.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public
mult stimaților noștri mușterii, că din cauza
chiriei ne-am mutat prăvălia, care am
de mai mult de 25 de ani în Piața
Károly nr. 20, în palatul Fischer

strada József főherceg nr. 11
casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat
mult mai ieftin, ca cel de până acum
tem în plăcuta poziție de a servi pe on.
stră clientelă cu prețuri și mai convena-
ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public
pe firma noastră, asortată bogat cu toate
de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu
la lui prețioasă și a ne însărcina cu bine-
oarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă

Milényi C. és Tsa

plumbul vânătă — József főherceg-ut nr. 11.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine
voește se cruțe timpul, cine nu voește se
fie espus la vre-o boală de piele, acela
se rade

cu „RASOL”
sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de
30 de ori, 2.40 Cor. In provincie 3. Cor.
plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu
mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregă-
tește și trimite

„RASOL” Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vanzătorilor da concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea
părului

e „RASOLIN”-ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. in provincie 2.50
Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu
mandat postal e mai scump cu 20 fil. Uni-
o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL” Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături,
de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherceg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sule de sirmă ca: țesături de
sirmă din aramă, fier și ține, pe care le are in deposit
mat ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară
de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilaț
sistem Bachler. Pregătește țesături de mază și fabrică
la Ingrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și
păduri cu vnat, site de sirmă cu ramă de fier pentru
scopuri de lucrări de pământ, nisip, petriș, și pentru lu-
crări de mline, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de piv-
nițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de sciutei la
locomotive, mori și cosuri de fabrici. Somiere elastic
de oțel pentru pat pe staluri de fier și leian, cari in pri-
vința ușurinței de a se ținea curat sunt foarte recoman-
dabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pen-
tru tutun, site-dobe, și orice fel de obiecte și lucrări din
aceasta branșe — — cu prețuri din cele mai moderate.

**Cine vrea să cumpere
ghete de vară**

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii
precum

în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în
un asortiment bogat acela poate se căș-
tigi în prăvălia lui

Czernóczky Mihály

călțunar pentru bărbați și femei

ARAD, Kossuth-utca nr. 67.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după marimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄.
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitorii de afaceri abili
și demni de încredere.

Cel mai bogat magazin pe câmpie
pentru instrumente muzicale e a lui

BRAUN IÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale

SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate
cele mai bune violine, celo, gurdune, braci
(violina secund) și strune și mai
departe clarinete, harmo-
nice.

Reparări se efeptuesc artistic și în
modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate
în limba maghiară și ger-
mană.

Prima întreprindere de fabricare de sticlă în Seghedin

Diploma de aur la expoziția
din H.-M.-Vásárhely, ținută în
— anul 1.04 —

TELEFON Nr. 438

Medalie de argint la expoziția
generală din H.-M.-Vásárhely
— ținută în anul 1904 —

SINGER ARMIN

PRAVĂLIE:

Tisza Lajos-körut 48

* SZEGED *

DEPOSIT:

Strada Jókai nr. 3

Magazin de sticle în table. ● Magazin de oglinzi în table.

Fabrică de sticlă și oglinzi aranjată în electricitate.

Diferite forme de firme pentru medici și avocați.

Sticlărie de lux pentru ferestri de salon și biserică în eze-
cuție artistică.

Decorație de mobile în stilul cel mai nou și în toate culorile.

Facerea de galantare la edificii și prăvălie.

Primesc spre tocmire vechi oglinzi.

Primesc lustruire de sticle și
ori ce lucru din branșă mea.

Onorat public!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că după o funcțiune de 15 ani la firma Neumann M. din Arad, am părăsit această firmă și am întemeiat **și deschis** aici în loc o nouă

prăvălie
de tot felul de haine pentru bărbați, juni și băieți
care e deja înprotocolată la tribunal sub firma

Braun Miksa

ARAD

Szabadság-tér, palatul gróf Nádasdy.

Esperiențele și cunoștințele mele speciale, precum și legăturile avantajoase mă îndreptătesc a spera, ca voi putea să vă satisfaceți și în măsură completă celor mai jingăse pretenziuni a le onoratului public. Indrăznesc a mai aminti, că

— deschid clasă separată pentru comande după măsură. —

Toate comanda și târguierile să întâmplă și pregătesc numai sub supravegherea mea personală, prin ce se asigură materiile cele mai escelente, ce le posed în magazină, în asortiment mare, pe cari le vind cu cele mai moderate prețuri fixe.

Rog cu deosebit respect pe onor. public, că în noaua mea întreprindere se binevoiască a mă părtini și învrednici de comanda numeroase.

Cu osebită stimă:

BRAUN MIKSA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ifj. Kopetkó Károly

CASĂ DE MARFE

PENTRU MODA DE BĂRBAȚI ȘI FEMEI

== ARAD ==

Strada bisericii — palatul Minorităților.

Telefon local și pentru comitat nr. 477.

Isvorul cel mai ieftin de ârguit.

Își recomandă magazinul său bogat provăzut cu tot felul de

stofe țesute pentru costume de dame

după moda cea mai nouă negre și în colori.

Daruri gata pentru mirese, pentru juni și fete.

Mare asortiment pentru reverenzi și faloane preoțești.

● Mustre în loc și provință trimit gratis. ●

Arangeamente de luminat Acetylen

cu baterie independentă, cu aparatul brevetat „Lux“. Desvoltătoare fără manuar, automate, sistem cu carbid .. în apă fără orice primejdie. ..

Arangeamente de lumină electrică și de transmisiuni.

Specialitate: Baterii mici independente (Eletrogene) pentru orașe, castele, hotel, mori și case private. .. nuare nu este, prețuri ieftene. ..

O lampă aprinsă de 16 lumini costă pe oră 1 fil., o putere reală de cal costă 6 fil.

Motoare: de benzin, gaz, de oleu ect. pentru orice scop.

Fejér és Schmidt

BUDAPEST, Eötvös-tér 2.